

25.11.2009

Oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

Oikeusministeriö

27 11. 2009

____/____/____

Lausuntopyyntö OM 6/41/2009

KANSALLISEN IHMISOIKEUSINSTITUUTION PERUSTAMINEN

Oikeusministeriön asettama ihmisoikeusinstituutiotyöryhmä on pyytänyt kieliasiaain neuvottelukunnalta lausuntoa kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamista koskevassa asiassa. Kieliasiaain neuvottelukunta lausuu kunnioittavasti seuraavan.

Kieliasiaain neuvottelukunta on kielilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (433/2004, 1 §) mukaan valtioneuvoston asettama pysyvä asiantuntijaelin. Sen tehtävänä on mainitun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n mukaan muun muassa edistää ja seurata kansalliskielten käyttöä sekä kielellisten olojen kehitystä. Lisäksi neuvottelukunnan tehtävänä on valmistella viranomaisille suosituksia kielilakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevan tiedottamisen ja koulutuksen järjestämisestä. Neuvottelukunta avustaa lisäksi oikeusministeriötä tämän kielilain 36 §:n mukaisessa tehtävässä seurata kielilain täytäntöönpanoa ja soveltamista.

Neuvottelukunta toteaa kannattavansa (perus- ja) ihmisoikeuksien toteuttamista edistävän ja valvovan kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamista nk. Pariisin periaatteiden mukaisesti. Kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen on omiaan selkeyttämään ja koordinoimaan ihmisoikeuksiin liittyvien kysymysten käsittelyä ja lisäämään ihmisoikeuksiin liittyvien kysymysten painoarvoa ja tietoisuutta niistä.

Neuvottelukunta toteaa, että kielelliset oikeudet ovat perustuslaissa taattuja perusoikeuksia, joita ennen kaikkea kielilaki (423/2003) yleislakina tämentää. Sen sijaan kielelliset oikeudet eivät ole ihmisoikeuksia siinä mielessä kuin ihmisoikeudet normaalisti ymmärretään kansainvälisen oikeuden terminologiassa. Valmisteluasiakirjojen perusteella on epäselvää, tulisivatko perusoikeudet, mukaan lukien kielelliset oikeudet, kansallisen ihmisoikeusinstituution toimivallan piiriin.

Neuvottelukunta katsoo, että monet sille ja oikeusministeriölle säädetyistä, kielellisiin oikeuksiin liittyvistä tehtävistä ovat sellaisia, jotka saattaisivat luonteeltaan kuulua myös kansalliselle ihmisoikeusinstituutiolle sikäli kun sen toimivaltaan kuuluu myös perusoikeuksien edistäminen. Kansallisen ihmisoikeusinstituution toimenkuvaa suunniteltaessa tulisikin näin ollen kiinnittää huomiota kansallisen ihmisoikeusinstituution ja jo olemassa olevien toimijoiden tehtävien väliseen suhteeseen, ja välttää päällekkäisyyksiä näiden tehtävien välillä.

Pääsihteeri

Paulina Tallroth

Sihteeri

Laura Määttä